

KUSTBEVAKNINGEN

Organisatorisk enhet
Avdelningen för
strategisk inriktning och
ledningsstöd

Handläggare
Monica Blidner

Klimat- och näringslivsdepartementet
kn.remissvar@regeringskansliet.se

Datum
2025-04-10

Dnr
2025-98

Informationssäkerhetsklassificering
Begränsat skyddsvärde

Ert datum
2025-01-09

Er referens
KN2024/02514

Remissvar avseende betänkandet Vindkraft i havet – En övergång till ett auktionssystem (SOU 2024:89)

Kustbevakningen instämmer i utredningens bedömning att en övergång till ett auktionssystem löser många av de problem som dagens regelverk medför, bland annat möjliggör det en effektivare tillståndsprövning av havsbaserad vindkraft där även den kumulativa effekten av tillståndsgivna vindkraftparker kan bedömas. Kustbevakningen har dock utifrån sitt verksamhetsområde några kommentarer och synpunkter på utredningens förslag.

Länsstyrelsens ansvar för tillsyn och biträde av Kustbevakningen vid tillsynen

I utredningen (s. 242-244) anges att vindkraftparkernas efterlevnad av miljöbalken och av de tillstånd som meddelats bör omfattas av ett samlat tillsynsansvar som bör anförtros länsstyrelsen, vilket även kommer till uttryck i den föreslagna lagen (2006:xx) och förordningen om havsbaserad vindkraft. Idag är det som utgångspunkt Kustbevakningen som är tillsynsmyndighet för vindkraftparker i den ekonomiska zonen enligt 11 § lagen (1992:1140) och 8 § förordningen (1992:1226) om Sveriges ekonomiska zon. Kustbevakningens tillsynsansvar enligt denna lagstiftning föreslås dock inte ändras eller upphävas. Kustbevakningen anser att det härigenom inte blir tydligt att det är länsstyrelsen som har det fulla tillsynsansvaret. Föreslagen författningsreglering kan enligt vår mening inte tolkas på annat sätt än att både Kustbevakningen och länsstyrelsen är tillsynsmyndigheter.

Kustbevakningen motsätter sig inte att länsstyrelsen ges ett samlat tillsynsansvar för vindkraftparker. Om avsikten är att länsstyrelsen ska vara ensam tillsynsmyndighet bör 8 § förordningen om Sveriges ekonomiska zon ändras i enlighet härmed.

Fler verksamheter än havsbaserad vindkraft kan kräva tillstånd enligt 5 § lagen om Sveriges ekonomiska zon och Kustbevakningens tillsynsansvar för dessa verksamheter bör därför kvarstå.

I utredningen anges vidare (s. 244) att länsstyrelsen vid sin tillsyn kan behöva biträdas av Kustbevakningen eftersom tillsynen kan komma att bedrivas till havs. Kustbevakningen instämmer i att det kan finnas situationer då det är lämpligt att Kustbevakningen biträder

POSTADRESS

Kustbevakningen
Box 536
371 23 KARLSKRONA

TELEFON

0776-70 70 00 (växel)

TELEFAX

0455-105 21

E-POST OCH INTERNET

registrator@kustbevakningen.se
www.kustbevakningen.se

länsstyrelsen vid tillsynen av havsbaserad vindkraft. Kustbevakningens tillgång till flyg, fartyg och maritim kompetens är ett viktigt stöd till länsstyrelsen. Detta kommer dock inte till uttryck i någon författningsreglering. Kustbevakningen är av uppfattningen att ett biträde bör författningsregleras. En förutsättning för att biträde ska lämnas bör vara att Kustbevakningen har gått med på det. Vid biträdet bör Kustbevakningen kunna begära de upplysningar och handlingar som behövs för tillsynen enligt 12 § lagen om Sveriges ekonomiska zon.

Kustbevakningen ser även gärna att skrivningen ”till skydd för den marina miljön” i 8 § förordningen om Sveriges ekonomiska zon tas bort. Formuleringen innebär att endast de tillståndsvillkor som avser att skydda den marina miljön ska tillsynas. Kustbevakningens uppfattning är att det aldrig varit lagstiftarens avsikt att inskränka tillsynsansvaret på detta sätt.

Kustbevakningen föreslår därför att 8 § förordningen om Sveriges ekonomiska zon ges följande lydelse.

8 § Kustbevakningen skall till skydd för den marina miljön utöva tillsyn över sådana verksamheter som avses i 5 och 9 §§ lagen (1992:1140) om Sveriges ekonomiska zon i enlighet med vad som sägs i 11--14 §§ samma lag.	8 § Det framgår av 7 § förordningen om havsbaserad vindkraft att länsstyrelsen ska utöva tillsyn enligt 11 § lagen (1992:1140) om Sveriges ekonomiska zon såvitt avser tillstånd som mark- och miljödomstol meddelat med stöd av 4 kap. 3 § lagen (2026:xx) om havsbaserad vindkraft. Kustbevakningen kan biträda vid sådan tillsyn efter förfrågan av länsstyrelsen. En förutsättning för att biträde ska lämnas är att Kustbevakningen har gått med på det. Vid biträdet kan Kustbevakningen begära de upplysningar och handlingar som behövs för tillsynen enligt 12 § lagen (1992:1140) om Sveriges ekonomiska zon. Kustbevakningen ska utöva tillsyn över andra verksamheter som avses i 5 § och sådan marinvetenskaplig forskning som avses i 9 § lagen om Sveriges ekonomiska zon i enlighet med vad som sägs i 11--14 §§ samma lag.
---	--

Viktigt att ställa krav på bolaget och möjliggöra miljöräddningstjänst i havsbaserad vindkraftpark

Kustbevakningen anser att Sverige behöver införa en enhetlig reglering av havsbaserad vindkraft som ställer krav på verksamhetsutövaren att förhindra och bekämpa utsläpp av skadliga ämnen i vattnet samt möjliggöra kommunal eller statlig miljöräddningstjänst inom vindkraftsparken vid en större händelse. Problematiken är likartad för olika vindkraftparker oavsett havsområde och frågorna behöver därför inte lyftas i varje enskild prövning.

Kustbevakningen ansvarar för miljöräddning till sjöss för att förhindra och begränsa följderna av olyckor och utsläpp när olja eller andra skadliga ämnen har kommit ut i vattnet eller det föreligger en överhängande fara för detta. Ansvaret gäller i havet inom Sveriges sjöterritorium och Sveriges ekonomiska zon samt i sjöarna i Väneren, Vättern och Mälaren. (4 kap. 5 § lagen (2003:778) om skydd mot olyckor och 4 kap. 12 § förordningen (2003:789) om skydd mot olyckor.)

En vindkraftpark till sjöss innebär tillgänglighetsbegränsningar för Kustbevakningens fartyg vid en miljöräddningsoperation. Internkablar mellan vindkraftverk försvårar nödankring, vilket kan påverka händelseutvecklingen vid en olycka. Flytande vindkraftverk rör sig över vattenytan. Vindkraftverkens förankring och flytande internkablar kan befinna sig nära havsytan. Det finns även risk för personskador på grund av iskast från rotorbladen. I områden med havsis påverkan vindkraftparken isbildningen, vilket kan innebära stora svårigheter att genomföra isbrytning. När flera vindkraftparker byggs nära varandra innebär det kumulativa effekter som kan försvåra tillgängligheten ytterligare. Vindkraftverk och transformatorstation innehåller stora mängder olja och andra skadliga ämnen som kan läcka ut i havet. Ett oljeutsläpp eller en haverist kan driva in i vindkraftparken, där räddningstjänst kan bli problematisk.

I tidigare fattade beslut om havsbaserad vindkraft finns tillståndsvillkor med krav att bolaget ska ta fram en beredskapsplan för olycka i samråd med bland annat Kustbevakningen. Vid en olycka är det viktigt att det finns kontaktuppgifter och att alla säkerhetsrisker och tillgänglighetsbegränsningar är kända. Det finns även tillståndsvillkor att konstruktionen ska samla upp skadliga ämnen så långt som möjligt, men inget bolag har redovisat hur en sådan konstruktion ser ut och hur långt det är genomförbart. I Sverige saknas krav på verksamhetsutövaren när det gäller placering av enskilda vindkraftverk för att möjliggöra räddningstjänst. Vid handläggning av remissyttranden har Kustbevakningen noterat att Storbritannien har sådana bindande riktlinjer. Enligt uppgift inom ramen för nordiskt samarbete inom Köpenhamnsavtalet har Finland krav på placering av enskilda vindkraftverk för att underlätta räddningstjänst. Detta är frågor som kan regleras enhetligt i syfte att komma ifrån det förgävesarbete med behov av yttranden i varje enskilt ärende som utredningen lyfter som ett skäl för förslagen.

Tillståndshavaren bör ersätta statens miljöräddningskostnader vid läckage från vindkraftparken

I det fortsatta arbetet bör övervägas om det ska införas bestämmelser som innebär att tillståndshavaren ska ersätta staten för miljöräddningskostnader vid utsläpp av skadliga ämnen från vindkraftverk och transformatorstation enligt den grundläggande miljörättsliga principen att förorenaren betalar.

Beslut om detta yttrande har fattats av generaldirektör Lena Lindgren Schelin efter föredragning av verksjurist Monica Blidner. I ärendets handläggning har handläggare Anna Appelqvist och verksamhetsutvecklare Fredrik Simonsson deltagit.

Lena Lindgren Schelin

Monica Blidner

Extern digital kopia till:

Försvarsdepartementet, enheten för samhällsskydd
Försvarsdepartementet, rättssekretariatet

Intern digital kopia till:

Ledningsgruppens ledamöter
SRAT
TULL KUST
SEKO